

Inbreng Netbeheer Nederland

Initiatiefnota “Energie met elkaar: Energiecoöperaties als hart van ons energiesysteem”

24 juni 2024

Netbeheerders zetten alles op alles om de elektriciteitsinfrastructuur uit te breiden en de infrastructuur voor duurzame gassen en warmte te ontwikkelen. Tegelijkertijd is slimmer en flexibeler gebruik van elektriciteit door gedragsverandering van bedrijven en consumenten van groot belang. Om de vraag naar transportcapaciteit te minimaliseren is het van belang dat duurzame opwek plaats vindt op plekken en tijden dat er ook lokale vraag is. Andersom is het in toenemende mate wenselijk dat consumenten en bedrijven hun verbruik afstemmen op de weersafhankelijke, fluctuerende beschikbaarheid van duurzame energie. Vanuit het energiesysteem gezien wordt het belang van een actieve rol van netgebruikers steeds groter, om problemen in het systeem op te lossen en het draagvlak voor verdere verduurzaming te vergroten.

Energiecoöperaties kunnen door het stimuleren van meer actieve energiegebruikers op verschillende manieren bijdragen aan het energiesysteem van de toekomst, net zoals bedrijventerreinen (energiehubs) en andere initiatieven die de energievraag afstemmen met lokale energieproductie. Netbeheerders verwelkomen daarom de initiatiefnota over energiecoöperaties en zien deze als stimulans voor de actieve bijdragen van partijen in de samenleving aan het energiesysteem.

Voor de bijdrage aan het energiesysteem door energiecoöperaties zien netbeheerders wel enkele aandachtspunten:

1. Samenbrengen van vraag en aanbod

De snelle toename van duurzame productie en afname van elektriciteit, groen gas en waterstof moet gecoördineerd worden. Zonder vraag komt de productie immers niet goed en voortvarend genoeg van de grond. Bovendien leidt een mismatch tussen vraag en aanbod tot een behoefte aan extra transport en dus tot een nog grotere infrastructuuropgave. Netbeheer Nederland pleit ervoor dat de coördinatie van vraag en aanbod, inclusief locatiesturing, een prominente plaats krijgt in de beleidsagenda die op het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) gebaseerd is. De initiatiefnota noemt nog niet hoe energiecoöperaties op lokaal niveau hieraan bijdragen en hoe netbeheerders goed werkende lokale oplossingen neutraal kunnen faciliteren met de daarvoor benodigde digitalisering.

2. Netbewust gedrag in collectief verband

Energiecoöperaties organiseren een collectief verband en kunnen zo invloed hebben op het energiegedrag van de leden. Binnen dat verband kan energie gedeeld worden door middel van levering (peer-to-peer), administratief (delen) of het afstemmen van de vermogensvraag (energiehubs). Alleen wanneer de stimulans van het gedrag van burgers meer overeenkomt met hoe elektriciteit daadwerkelijk beweegt dragen deze oplossingen bij aan het beter benutten van het net. Dat is niet bij elke activiteit uit de initiatiefnota het geval. Aangezien de initiatiefnota ook in gaat op wind op zee, is het onduidelijk hoe energiecoöperaties generiek bijdragen aan de koppeling tussen lokale vraag en opwek.

3. Voorrang op het net bij 'congestieverlichting'

De initiatiefnota vraagt om een generieke voorrang op het net voor coöperaties. Het codebesluit van de ACM stelt netbeheerders in staat om, techniekneutraal en non-discriminatoir, een prioriteringssysteem te implementeren waarbij belangrijke maatschappelijke functies voorrang krijgen op andere klantvragen. Het prioriteringskader van de ACM geeft voorrang aan zogenaamde 'congestieverlichters'. Alleen wanneer het toekennen van transportcapaciteit aan een energiecoöperatie ertoe leidt dat de beschikbare transportcapaciteit voor overige partijen toeneemt kan voorrang verleend worden wanneer er vermogen vrijkomt in congestiegebied. De initiatiefnota noemt een aantal activiteiten van energiecoöperaties die de druk op het elektriciteitsnet kunnen verhogen, waarvan enkele ook transportcapaciteit zullen vragen (bijv. investeren in windpark op zee en buurtbatterij).

4. Buurtbatterij niet altijd een oplossing

Energieopslag kan een belangrijke rol spelen in het energiesysteem van de toekomst, waarbij er ook voor energiecoöperaties kansen liggen om te benutten. Tegelijkertijd zullen buurtbatterijen niet rendabel zijn als ze naast opslag niet ook gebruikt worden voor het handelen in energie. Dit brengt een risico met zich mee dat congestie juist verergerd wordt. Daarom is het van belang dat er afspraken worden gemaakt over wanneer die batterij ingezet mag worden voor het handelen in energie zodat ze lokaal geen congestieproblemen veroorzaken.